

What about the provision that Ukraine's post-envoy to the UN said follows: "Ukraine has so far been one of the guarantors of global food security," so the consequences of the war "will be catastrophic at the global level. According to his appeal, 55% of sunflower oil exported worldwide comes from Ukraine. At the same time, 60% of Ukrainian agricultural products are shipped through seaports blocked by the Russian army, which threatens the global supply chain. "This means that protecting Ukraine from Russian aggression is also protecting the world from hunger [3]". How does it work? Ukrainian ships with water and oil can not leave the Black Sea ports because of the war. Therefore, we can observe rising bread prices in Turkey and rising wheat prices in Iraq. Due to tough sanctions, prices for white fish, oil and energy are now rising. So, the British fear their national dish «Fish & Chips». The same for electricity. Queues at gas stations in Kenya. In Peru, Sri Lanka, Scotland and protests over inflation, fuel shortages and power outages [4]. The whole world is completely tense via the huge economic destruction. First of all, it is European Union countries as we see from investigation results. But it is the North and South America states, Africa and the Baltics also. According to the World Trade Organization, the growth of the world economy may decline by 1.3% all due to the full-scale war waged by Russia in Ukraine.

Although some effects may not be fully manifested for many years, there are already clear signs that the war and resulting jump in costs for essential commodities will make it difficult for some countries' policymakers to strike a delicate balance between containing inflation and supporting economic recovery from the pandemic.

References

1. European council of foreign relations. The crisis of European security: What Europeans think about the war in Ukraine: website. URL: <https://ecfr.eu/publication/the-crisis-of-european-security-what-europeans-think-about-the-war-in-ukraine/>
2. Kammer A., Azour J., Selassie A., Goldfajn I., Rhee C. How War in Ukraine Is Reverberating Across World's Regions. URL: <https://blogs.imf.org/2022/03/15/how-war-in-ukraine-is-reverberating-across-worlds-regions/>
3. Ukrinform. The war in Ukraine has global consequences: website. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3424084-vijna-v-ukraini-mae-globalni-naslidki-gensek-oon.html>
4. Made for minds. How the world feels the consequences of the war in Ukraine (photo gallery): website. URL: <https://www.dw.com/uk/yak-svit-vidchuvaie-naslidky-viiny-v-ukraini-fotohalereia/a-61436948>.

УДК 351

Гумен Ю., канд. істор. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя Україна

ПРИВАТНИЙ СЕКТОР ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Humen Y., PhD, Assoc. Prof.

THE PRIVATE SECTOR AS A KEY ELEMENT OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

Державне управління в Україні у більшості випадках сприймається як процес здійснення впорядкованого впливу на все, що асоціюється з означенням «державне» (управління, регулювання, майно, забезпечення, страхування і т.д.). Поняття «приватний сектор» до недавнього часу розглядалося винятково як об'єкт дослідження економічних наук. В нормативно-правових документах повноцінного визначення «приватний сектор» немає. Так, Закон України «Про державно-приватне партнерство»

від 01.07.2010 № 2404-VI [1], в 1-ій статті «Визначення та ознаки державно-приватного партнерства» визначення поняття «приватний сектор» відсутнє, також Концепція розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 роки, даного визначення не надає [2]. Навіть термін «державно-приватне партнерство», що є перекладом англійського словосполучення «public-private partnership» (PPP) у вітчизняній науковій думці має два варіанти перекладу: державно-приватне партнерство [3,4,5,6,7], і публічно-приватне партнерство [8,9,10], що пов'язано з особливостями перекладу поняття «public», що виступає як державний та публічний. В працях науковців з країн СНД найчастіше використовується визначення «державно-приватне партнерство», а от окремі українські дослідники визначають «public» як значно ширше означення, що включає в себе сукупність центральних органів влади, органів місцевого самоврядування, некомерційних організацій та інститутів громадянського суспільства, що взаємодіють між собою. Тому й приватно-публічне партнерство є більш адекватним перекладом для відображення змісту партнерської взаємодії держави і бізнесу. Роль та місце приватного сектору в процесі реалізації національної безпеки України вітчизняними науковцями досліджено недостатньо. Взаємодія приватного сектору з державним та громадянським суспільством в процесі реалізації національної безпеки України є предметом дослідження даної публікації.

Приватний сектор відіграє ключову роль в реалізації Національної безпеки країни. За твердженням відомого австрійського економіста Ф. фон Хайека приватний сектор сформулювався природним шляхом без будь якої спрямованої сили, але від його існування залежить добробут суспільства, однак, в основі своєї внутрішньої логіки він немає нічого спільного з морально-етичними нормами, проте, виступає гарантією найважливішої ліберальною цінністю – свободи особистості [11]. Ключовою характеристикою належності до приватного сектора є наявність приватної власності. Приватний власник має повне право здійснювати з об'єктом своєї власності діяльність, котру він вважатиме за необхідну. До приватної власності відносять: домашнє господарство, як економічну одиницю, контра здійснює виробництво продукції та надання послуг для власних потреб, легальні приватні підприємства, які діють відповідно до законодавства (підприємства будь якого розміру – від індивідуального кустарного підприємства, до великих підприємств), нелегальні приватні підприємства у складі «тіньової економіки» (вся діяльність сфери виробництва товарів і надання послуг яка здійснюється без дозволу влади, тобто поза законом) [12]. Як бачимо представництво приватного сектора є досить широке, що об'єднує представників різних верств населення. Стейкхолдери (представники зацікавлених сторін), приватного сектору в житті демократично розвинутих країн є досить впливовими та організованими групами. Традиційно, приватний сектор взаємодіє з державним. Форми взаємодії безпосередньо пов'язані з особливостями економічного устрою тієї чи іншої країни. Аналізуючи досвід економічно розвинутих країн ми можемо припустити, що державно-приватне партнерство, як форма взаємодії двох секторів переросла в публічно-приватне партнерство. Щодо України, то відносини приватного та державного секторів, залишаються на рівні законодавчооформленого поняття – державно-приватне партнерство.. Державний сектор, як визнають більшість вітчизняних вчених, досі не вийшов з тіні командно-адміністративної системи управління, що характеризує ще радянський тип державотворення. Приватний сектор в Україні, як ми уже зазначали, формується шляхом прямої взаємодії з правлячою елітою, за не зовсім справедливою і зрозумілою приватизацією, що здійснюється з моменту проголошення незалежності. За таких обставин реалізація окремих вдалих проєктів приватно-державного партнерства в Україні (наприклад – проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 року) залишається виключенням з правил.

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

Публічно-приватне партнерство, що успішно реалізовувалося в економічно розвинутих країнах ще в другій половині минулого століття, по суті, є тим же державно-приватним партнерством з врахуванням відмінностей функціонування державного сектора. За умов демократизації суспільного розвитку, та відсутності авторитарного радянського досвіду органи державної влади та місцевого самоврядування в таких країнах як США, країна Європейського Союзу, Великої Британії та інших, функціонують відповідно до моделі публічного адміністрування, тобто працюють прозоро, зрозуміло та ефективно. Тому, за умов приватно-публічного партнерства, приватний сектор не лише партнер державному сектору, а й в багатьох напрямках конкурент у сфері надання послуг.

Приватний сектор за будь яких умов повноцінно та взаємовигідно взаємодіє з громадянським суспільством. Громадський сектор не лише партнер приватного, а й клієнт, споживач. Інтереси цих секторів, подекуди збігаються. Тому в економічно розвинутих країнах на сучасному етапі визначилися напрями діяльності характерні для обох секторів. В наслідок такого обміну, ми отримали поняття - соціальне підприємництво, волонтерство. Зрештою, навіть в країнах, що розвиваються є спільні для цих двох секторів поняття - наприклад «тіньова економіка». «Тіньова економіка» розвивається за межами прямого впливу держави, однак за підтримки багатьох верств суспільства.

З початком XXI століття пріоритетом для економічно розвинутих країн став новий вид міжсекторальної співпраці, який був визначений вітчизняними дослідниками у поняття «демократичне врядування». Нова парадигма державного управління, де приватному сектору поряд з державним та громадянським надається рівноправна можливість прийняття управлінських рішень, важливих для держави і суспільства. Демократичне врядування збільшує можливості приватного сектору та одночасно не применшує його відповідальність. Врядування як комплексна модель міжсекторальної співпраці поступово адаптується і в країнах з перехідною економікою, де роль і значення приватного сектору в суспільно-державних процесах буде лише зростати.

Нова стратегія національної безпеки України від 6 травня 2015 року хоча і не вбачає пріоритетність внутрішніх викликів над зовнішніми загрозами, проте в загальних положеннях визнає неефективною модель державного управління в країні, що сформувалася з часу проголошення її незалежності. Приватний сектор, як юридичний термін, знову не обумовлений в цьому важливому документі, проте проголошує ключовою умовою нової якості забезпечення економічної безпеки України – деолігархізацію, демонополізацію і дерегуляцію економіки шляхом захисту економічної конкуренції, спрощення та оптимізації системи оподаткування, та формування сприятливого бізнес клімату. Проблема переходу державного управління на якісно нову модель – демократичне врядування, стратегія Національної безпеки України не розглядає, а запозичення передового досвіду демократично розвинутих країн зводиться лише до забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов до вступу в НАТО. Щодо реалізації поняття «сектор» в тексті Стратегії то воно візуалізується лише в якості об'єднання державних інститутів безпеки і оборони (сектор безпеки та оборони). У п. 4.5 стратегії реформування системи державного управління не передбачає докорінної реформи державного сектору, а зводиться до чотирьох першочергових заходів, жоден з котрих не трансформується в механізм реалізації [13]. На нашу думку, лише докорінна зміна системи державного управління та перехід її на модель демократичного врядування дозволить приватному сектору стати повноцінною частиною системи Національної безпеки України. Адже приватний сектор формує основну частину економічного активного населення країни – середній клас, на плечі котрого покладена уся система Національної безпеки будь якої демократичної країни.

Література

1. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
2. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80>
3. Золотых Н., Симонов Б. Государственно- частное партнерство в инновационной сфере, рамочный отчет. – М.; 2003 – Декабрь, Варнавський В. Государственно- частное партнерство: некоторые вопросы теории и практики/ В. Варнавський // Миротворча економіка і міжнародні відносини – 2011. - №9 – С. 41-45
4. Гриценко Л.Л. Концептуальні засади державно-приватного партнерства / Нейкова І.С. Державно-приватне партнерство як складова інвестиційного механізму інноваційного розвитку / І.С. Нейкова // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. – № 1(48). – С. 152–160
5. Павлова Г. Державно-приватне партнерство: аналіз світового досвіду та шляхи розвитку в Україні / Г. Павлова // Публічне управління: теорія та практика: зб. наук. праць. – 2011. – № 3. – С. 130-133
6. Павлюк К.В. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства в Україні / К.В. Павлюк, О.В. Степанова // Економіка промисловості. - 2010. – № 49. – С. 172-182
7. Павлюк К. В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави / К. В. Павлюк, С. М. Павлюк // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – № 17. – С. 10 – 19
8. Надолішній П. Публічно-приватне партнерство в Україні: теоретико-методологічні засади і умови інституціалізації [Електронний ресурс] / П. Надолішній, Н. Піроженко // Теоретичні та прикладні питання державотворення: зб. наук. праць. Вип. 10. – 2012. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/tppd/2012_10/zmist/R_1/02%20Nadolishni.pdf
9. Запатріна І.В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проєктів і надання публічних послуг / І.В. Запатріна // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 4. – С. 62-86.
10. Мущинська Н.Ю. Публічно-приватне партнерство як інструмент сталого регіонального розвитку / Н.Ю. Мущинська // [Електронний ресурс] / . – Режим доступу: http://eprints.kname.edu.ua/17262/1/162-167_%D0%9C%D1%83%D1%89%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9D%D0%AE.pdf
11. Історія економічних учень: підручник / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; за ред. В. Д. Базилевича. - К. : Знання, 2004. - 1300 с. С. 1003-100
12. Базилевич В. Ільїн В. Інтелектуальна власність: підручник Київ.: Знання, 2006. – 431 с. С. 412
13. Указ Президента України «Про рішення Ради з національної безпеки і оборони України від 06 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»»[Електронний ресурс] / . – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

УДК 351:614:8

Клочко А., д.ю.н., професор

ХНУВС, Україна

Борисова Л., канд.ю.н., доц.

НУЦЗУ, Україна

Нікітіна Л., канд.техн.н., доц.

НТУ ХПІ, Україна